

ΕΚΘΕΣΗ

Ο Πειναλέων και η Ανεργίτσα στην Ελλάδα της κρίσης

Μια μεγάλη έκθεση στο Μουσείο Μπενάκη φωτίζει τον Μέντη Μποσταντζόγλου (Μποστ) και 42 γελοιογραφίες του μοιάζει να μιλούν για το σήμερα της κρίσης και της φτώχειας. ΣΕΛΙΔΕΣ 40-41

Η μεγάλη έκθεση που στήνεται αυτές τις ημέρες στο Μουσείο Μπενάκη επικεντρώνεται στη γελοιογραφική σάτιρα του Μέντη Μποσταντζόγλου στον ημερήσιο και περιοδικό Τύπο και οι αντιστοιχίες με το σήμερα είναι παραπάνω από εμφανείς

Μωσαζ.

Η Ιστορία της Ελλάδας επαναλαμβάνεται ως φάρσα

ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ν. ΜΑΝΙΑΤΗΣ

κίτσογράφος; Οχι μόνο. Μάχιμος πολιτικός γελοιογράφος; Οχι μόνο. Εικονογράφος και κρονογράφος; Και αυτό. Θεατρικός συγγραφέας και σεναριογράφος; Σίγουρα. Ζωγράφος και σικουργός; Βεβαίως. Αυτά και πολλά ακόμη ήταν ο Χρυσάνθος (Μέντης) Μποσταντζόγλου, γνωστός και ως Μποστ.

Απολύτως ξεχωριστός καλλιτέχνης - αναγεννησιακός - με ξεκάθαρη πολιτική στάση, με διαρκή παρουσία στον Τύπο από τη δεκαετία του 1950 μέχρι και τον θάνατό του (13 Δεκεμβρίου 1995).

Με εικονογραφίες όταν ήταν 16 ετών σε εφημερίδα που εξέδιδε ο συμμαθητής του... Αλέκος Σακελαίριος, με χρονογραφία, γελοιογραφίες και παράλληλες δράσεις στον στίχο, στη ζωγραφική, στη συγγραφή θεατρικών έργων, ο Μποστ άφησε τη σφραγίδα του την οποία δεν κατάφερε να μιμηθεί κανείς.

Στο ύψος και στην περίπτωση Μποστ συνδυάζεται κάτι από Θεόφιλο, ναύφ λαϊκή ζωγραφική, θέατρο σκιών, μπολιασμένα με τον υπερρεαλισμό και την αισθητική μιας αδογματιστής Αριστεράς. Πάνω απ' όλα, όμως, το έργο του Μποστ σήμερα μοιάζει πιο επίκαιρο από ποτέ.

Και η έκθεση «CHERCHEZ NA ΦΑΜ! Ο Μποστ του Τύπου», που διοργανώνουν το Μουσείο Μπενάκη και το Μορφωτικό Ίδρυμα της ΕΣΗΕΑ, σε επιμέλεια Μαρίας Κοτζαμάνη, από την Παρασκευή 5 Απριλίου, είναι κάτι παραπάνω από απλή ρετροσπεκτίβα. Επικεντρώνεται στη γελοιογραφική σάτιρα του Μποστ στον ημερήσιο και περιοδικό Τύπο (από το 1950 έως το 1980) και περιλαμβάνει 42 αντιπροσωπευτικές γελοιογραφίες του και άλλο υλικό. «Έπιασε κάτι το ουσιώδες, θα έλεγα, του

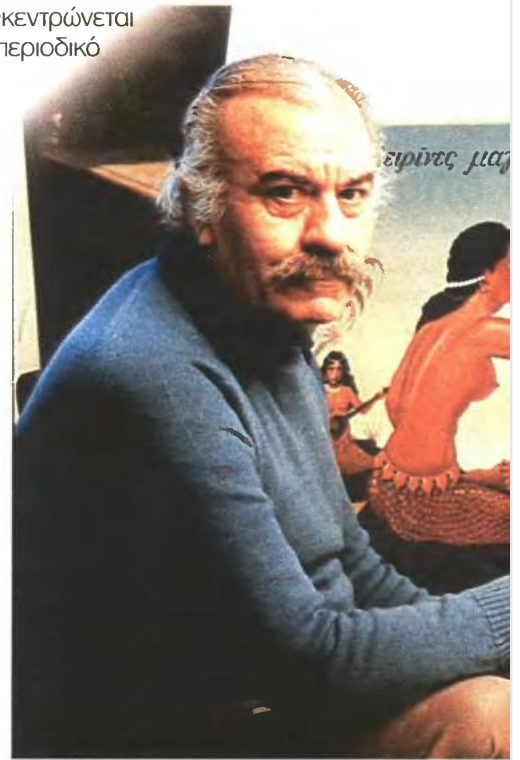
καθημερινού Έλληνα, όχι του τουριστικού. Τον πιο βαθύ μας εαυτό», λέει στα «ΝΕΑ» ο συγγραφέας και ερευνητής Νίκος Σαραντάκος που συνήργησε για τη συγκέντρωση και τεκμηρίωση της έκθεσης.

Το νήμα της ιδιαίτερης γραφής του Μποστ ξετυλίγεται από το 1955, όταν αρχικά ως εικονογράφος και χαρτογράφος εργάστηκε στις «Εικόνες» της Ελένης Βλάχου. Δύο χρόνια μετά (και ενώ έχει σχεδιάσει και για τα «Κλασικά Εικονογραφημένα») τον καλεί στον «Ταχυδρόμο» ο Γ.Π. Σαββίδης, που του ταιριάζει και περισσότερο λόγω της κεντρορροιστικής ταυτότητας του αλλά και του πρεσιτζι του εντύπου.

Αρχικά εικονογραφεί τις «Σταυροφορίες» και τα «Βιβλικά χαμόγελα» του Νίκου Τσιφόρου. Στις αρχές του 1959 ο Σαββίδης τον εμπιστεύεται δική του στίλπα και λίγο αργότερα υπογράφει το πρώτο αυτόμαρες σκίτσο του. Σε λίγο φτάνει να δίνει σκίτσα του στην «Ομάδα», στις εφημερίδες «Ελευθερία», «Μακεδονία», «Αυγή», «Ελευθεροτυπία», «Ριζοσπάστis», αλλά και στο «Αντί» και σε άλλα έντυπα.

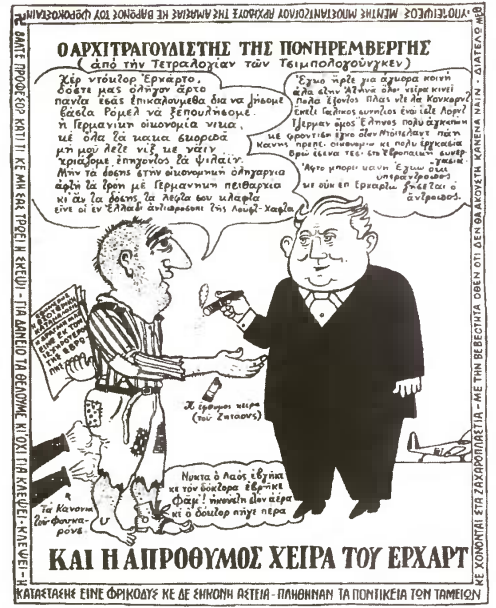
Η ΑΝΕΡΓΙΤΣΑ. Ξεχωριστός σταθμός θεωρείται η γέννηση τριών εμβληματικών χαρακτήρων που σημάδεψαν τη μεταπολεμική Ελλάδα και σήμερα είναι επίκαιροι: η καθημαγμένη Μαμά Ελλάδα, η Ανεργίτσα και ο Πειναλέων. Έχει αξία να αναφερθεί πως ο Πειναλέων γεννήθηκε τον Σεπτέμβριο του 1959 ύστερα από διάφορους μετασχηματισμούς (αρχικά ήταν υβρίδιο του Καραγκιόζη), ενώ το όνομά του δόθηκε από το πολεμικό πλοίο «Π.Ν. Λέων» στο οποίο είχε υπηρετήσει προπολεμικά ο ίδιος ο Μποστ. Η Ανεργίτσα γεννήθηκε τον Νοέμβριο, όταν ο Πειναλέων έλεπε σε γάμο... εστεμμένω!

Οι γελοιογραφίες του Μποστ διατρέ-

Με τη ματιά άλλων

Νέοι και παλιοί γελοιογράφοι τιμούν τον Μποστ με σκίτσα που εμπνεύστηκαν από εκείνον και εκτίθενται στο Μουσείο Μπενάκη ανάμεσα στις ιστορικές γελοιογραφίες και τα υπόλοιπα αντικείμενα του μοναδικού καλλιτέχνη

ΚΑΙ Η ΑΠΡΟΘΥΜΟΣ ΧΕΙΡΑ ΤΟΥ ΕΡΧΑΤ
ΚΑΙ ΤΑΧΕΙΣ ΕΙΝΕ ΦΟΡΩΘΕΣ ΗΣ ΔΕ ΕΙΝΟΝ ΑΣΤΕΙΑ - ΠΙΝΘΟΝΝΑ ΤΑ ΠΟΤΙΚΕΙΑ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ
ΜΕ ΧΟΝΔΡΑΤΑ ΕΣΤΙ ΖΑΧΑΡΟΠΙΛΑΤΙΑ - ΜΕ ΤΗΝ ΒΕΒΕΧΤΙΑ ΔΕΝ ΟΤΙ ΔΕΝ ΟΔΑΚΟΥΣΙ ΚΑΡΝΕΙΑ ΜΑΝ - ΔΑΤΕΛΟ

Πιο επίκαιρο από ποτέ μοιάζει σήμερα το έργο του Μέντη Μποσταντζόγλου ή Μποστ. Αριστερά, στη γελοιογραφία που δημοσιεύθηκε στον «Ταχυδρόμο» τον Αύγουστο του 1959, ο πανίσχυρος γερμανός υπουργός Οικονομικών Λούντβιχ Ερχαρτ (ο Σόμπιλε της εποχής) επισκέπτεται την Αθήνα και συναντά τον Πειναλέοντα. Δεξιά, η γραφομηχανή του Μποστ, τα γυαλιά του και το κείμενο της θρυλικής «Ομορφης πόλης» σε μια γωνιά της έκθεσης που σπινεται αυτές τις ημέρες στο Μουσείο Μπενάκη

INFO

«CHERCHEZ NA ΦΑΜ! Ο Μποστ του Τύπου», στο Μουσείο Μπενάκη (Πειραιώς 138), 5 Απριλίου έως 19 Μαΐου. Παράλληλες εκδηλώσεις: 1. Ημερίδα με θέμα «Ξαναθυμόμαστε τον Μποστ», στο Μουσείο Μπενάκη, στις 14 Απριλίου, ώρα 12.00. 2. Best Live! στις 20 Απριλίου, στον Χώρο Εστιατορίου, μια δραματοποίηση γελοιογραφιών του από φοιτητές του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, υπό την καθοδήγηση του Γιάννη Λεοντάρη. 3. Ξεναγήσεις και εκπαιδευτικά προγράμματα. Επιμελήτρια της έκθεσης είναι η θεατρολόγος Μαρίνα Κοτσαράνη, επίκουρη καθηγήτρια στο τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

χουν τα μεγάλα γεγονότα της δεκαετίας του '60 (κρίση στον Κόλπο των Χοίρων, όπου ο Φιντέλ είναι το «ποντίκι που βρυχάται», δολοφονία Κένεντι, Ιουλιανά). «Χαρακτηριστικό της τέχνης του είναι ο συσχετισμός του μεγάλου γεγονότος με το μικρό - καθημερινό. Για παράδειγμα όταν σκοτώθηκαν κάποιοι ορειβάτες με ένα τελεφερίκ, ο ίδιος σχεδίασε το τελεφερίκ να είναι της ΕΡΕ αφού στις τότε επικείμενες εκλογές του 1961, η γενική αίσθηση ήταν πως το κόμμα του Καραμανλή θα καταπονιζόταν», υπογραμμίζει ο Νίκος Σαραντάκος που ασχολείται χρόνια με τον Μποστ.

Μπαίνοντας στην έκθεση του Μουσείου Μπενάκη δεν μπορείς να μη νιώσεις έκπληξη από το γεγονός πως μία σειρά από ιστορικά πρόσωπα της δεκαετίας του '60 που συνεχώς επανέρχονται στις γελοιογραφίες και στα κείμενα του Μποστ έχουν αντιστοιχίσεις με το σήμερα. Όπως ο αντικαγκελάριος Ερχαρτ (και υπουργός Οικονομικών της Δυτικής τότε Γερμανίας) κάτι σαν... Σόμπιλε του '60!

Ο πρωτοποριακός καλλιτέχνης δεν έχει αφήσει μοναδικά του παρακαταθήκη τις γελοιογραφίες και τα (ηλεκτρικά και με προβολατόριο τρόπο ανορθόγραφα) σχόλια. Αλλά και τα κείμενα της θρυλικής «Ομορφης πόλης» του Μίκη Θεοδωράκη που ανέβηκε το 1962 στο Θέατρο Παρκ (το αρχικό κείμενο εκτίθεται στο Μουσείο Μπενάκη), νούμερα για το Ελεύθερο Θέατρο, στίχους για τραγούδια (ποιος δεν έχει τραγουδήσει την περίφημη «Νήσο των Αζορών» που ερμήνευσε ο Γρηγόρης Μπιθικιώσης ή τους «Νεκροθάπτη» σε μουσική Μαρκόπουλου) και θεατρικά έργα όπως «Δον Κιχώτης» (το πρώτο του, 1961), «Μήδειαν», «Ρωμαιοί και Ιουλιέτα» και με κορυφαία τη «Φαύστα, η απολυσθείσα κόρη» (1964).

«ΣΕ ΧΑΪΔΕΥΕ ΚΑΙ ΗΤΑΝ ΣΑΝ ΝΑ ΣΕ ΒΑΡΑΓΕ»

Ο ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΟΣΤΑΝΤΖΟΓΛΟΥ (φωτογραφία), γιος του Μποστ (ο άλλος γιος του είναι ο ηθοποιός Γιάννης Μποσταντζόγλου), χρόνια τώρα προσπαθεί να σχηματίσει το παζλ του έργου του πατέρα του. Δηλαδή, να συγκεντρώσει πίνακες, κείμενα, σκίτσα, ζωγραφισμένα αντικείμενα. Γραφίστας ο ίδιος και συγγραφέας (προσφάτως ανέβηκε στο Θέατρο Στοά η μαύρη κωμωδία του «Ελέφας») μιλάει στα «ΝΕΑ» για έναν πατέρα τόσο αγαπητό, τόσο τρυφερό, τόσο εργατικό, τόσο αγαπημένο: «Σε χάιδευε και ήταν σαν να σε βάρανε. Όταν δούλευε στο γραφείο του δεν ήθελε κανέναν πάνω από το κεφάλι του. Όταν όμως τελείωνε έναν πίνακα, ένα σχέδιο, ένα κείμενο, ήθελε να σου το δείξει», θυμάται ο Κώστας Μπόστα-

ντζόγλου και περιγράφει τις δυσκολίες για να συγκεντρώσει το σύνολο του έργου του: «Ψάχνουμε να βρούμε και να αρχειοθετήσουμε τα δεκάδες σκίτσα, έργα του, ακόμη και αντικείμενα ζωγραφισμένα. Φανταστείτε πως μια πόρτα ζωγραφισμένη από τον πατέρα μου έφτασε σε δημοπρασία πριν από επτά χρόνια τις 40.000 ευρώ. Επίσης ο πίνακας "Ρωμαιοί και Ιουλιέτα" ανήκει στο Τελλόγλειο, ενώ άλλα έργα του βρίσκονται στο Παρίσι και δεκάδες από αυτά είναι διασκορπισμένα σε ιδιωτικές συλλογές. Εμείς πάντως δεν πουλάμε τίποτε από ό,τι μας έχει αφήσει».

ΔΙΠΤΙΚΟΣ καλλιτέχνης, έντονα στρατευμένος (με ουκ ολίγες διώξεις και 42 μηνύσεις), βαθιά δραματικός, ο Μποστ ήταν πολύ αγαπητός στον κόσμο. Ακόμη αντχεί το παρατεταμένο χειροκρότημα στο Ηρώδειο το καλοκαίρι του 1994 όταν ανέβηκε ο «Ρωμαιοί και Ιουλιέτα» με παραγγελία του σκηνοθέτη - ηθοποιού και φίλου του Θανάση Παπαγεωργίου. Ακόμη, η νεότερη γενιά γελοιογράφων ερευνά την τεχνοτροπία και τις εμπνεύσεις του που θα ζωντανέψουν στο Μουσείο Μπενάκη, όπου μοιάζει να κάθεται κι εκείνος στην ιστορική του γραφομηχανή (εκτίθεται επίσης) πάνω στα πλήκτρα της οποίας εργαζόταν ακούραστα για σχεδόν έξι δεκαετίες.

ΠΡΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΝΟΜΑΣ